

Ezen lapok minden héten negyszer, n. m. kedden, csütörtökön, pént. és vasárnap jelennek meg. Előfizetési ár felévre Buda-pesten házhoz-hordással 5 ft., borítékban 6 ft., postán borítékban 6 ft. ez. p. A hirdetések minden apróbetűs hasábjára 5 (öt) ez. kr. fizetnek.

Péntek

502.

December 4. 1846.

Előfizethetnek helyben a királyi postahivatalban, hatvani ú. 13. sz. alatt, és minden királyi postahivatalban. — Az austriai birodalomban a külföldre menendő példányokat csak a bécsi császári postahivatalnál rendelhetik meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Kinevezések. A dunatiszai csatorna (az alválasztmányi elnök küldöttségi jelentése.) Törvények az ügyvédi reformról — vége. Megyék. Közgyűlés. Temesben. Jegyzőválasztás F. — ben. Pestbuda hangszeregyesület második műelőadása iránt. Pestü műegyesület. Állatközpont elleni egyesület. A pest-váci vasútvonalon nov. 22-ikétől 29-ikéig utazott személyek száma. Ausztria. Külföld. Nagybritannia. Amerika. Afrika. Kaukázus. Legújabb Hivatalos és magánhírdetések. Lotériákban húzott számok. Nemzeti színház jatekrend. Gabonaár. Status-papírok és részvények árkelete. Dunavízjárás.

IRODALOM és TUDOMÁNY. Magyar akadémia.

MAGYARORSZÁG és ERDELY.

Öcs kir. ap. Főlsége a modrust székesegyház buccart társulatában Mudrovich Nicomedet olvasókanonokká, Baillás Mátyas hrelini lelkészt transalbin főesperessé, és Sölich Vinczellé, a papovendéki intézetben lelkészelt kanonokká, — a bibriri társulatban Dorich J. á. é. lelkész, — Karschul János modrusti és Komol Vincze selezeli lelkész kanonokká; — a novi társulatban Ivich Ferencz otocsáni alesperest és sínáci lelkészt ör., Xanich Vincze ogulini alesperest és lelkész kanonokká; továbbá a finnei társas kaptalanban Visner József tersáci lelkészt, Schrock Ferenczet a hmei gymnasiumban tanítót, — Matelich Ferencz és Sebastianich Ferencz helyetteseket valóságos kanonokká legkegy. kinevezni méltóztatott.

Öcs kir. ap. Főlsége Sztáray Viktor grótot és Fekete Jánost nagy kir. udv. kancellariát fogalmazó gyakornokokat tisztb. udv. fogalmazókká kinevezni legkegy. méltóztatott.

DUNATISZAI CSATORNA. (Küldöttségi jelentés, mely a csatorna-társaság f. évi nov. 13-ai választm. ülésében *) előterjesztett.) Alólírtak a folyó évi július 10-én tartott választmányi üléstől kiküldetve lévén, hogy Tierney Clark uralra értekezünk az iránt: mikép lehetne a csatorna-eszme fenntartása mellett a költségek összegét oly summára leszállítani, hogy annak előállítására a társaságnak reménye legyen? ugy véltünk megbízatásunkban legcélszerűbben eljárni, ha a következő, Clark urnak előterjesztett kérdéseinkre határozott feleleteket nyerünk, melyeket itt mint értekezésünk eredményét benyújtani szerencsénk van.

Első kérdés: Mily nagyságnak és teherképességnek legyenek a hajók, melyekkel az áruszállítás egy csatormán legcélszerűbben és oly szaporasággal eszközölhető, hogy az a legkevesebb költségbe kerüljön és legesékélyebb erőt vegyen igénybe?

Felelet: Ha a hajó hossza 150 láb, szélessége 44 láb, mélysége 4 láb, és a vízbe merül 1 1/2 lábnyira: akkor 50 angol tonnát, vagyis 900 mázsát bír és könnyen mozog; ilyen hajó akár vasból akár fából készül, 900 mázsányi teherrel egy ló által húzván óránként 1/2 német mérföldre haladhat, mire azonban még az állattal alkotása és a vonó mineműsége némi módosító befolyással lehetne.

Második kérdés: A hajóknak itt meghatározott nagyságát fellevén, mily mértékűnek kell lenni a csatornának, hogy azok könnyen és biztosan járhasanak rajta?

Felelet: A hajók fentebbi nagyságát tekintvén azon véleményem vagyok, hogy a csatornának oly szélesnek kell

*) Lásd B. P. Híradók 500d. számában a dunatiszai csatorna-társaság 9d. választm. ülésének jegyzőkönyvét.

Irodalom és Tudomány.

MAGYAR ACADEMIA.

November 9. a természettudományi osztály is tartott Kubinyi Ágoston tiszt. tag elnöklete alatt ülést. Frivaldszky Imre egészségéi változása miatt meg nem jelenhetvén, keleti utjáról várt tudósítása ezuttal elmaradt; s így csak Nendtvich Károly tartotta meg bejelentett előadását a lőgyapotról. Előre hosszátvén a találmány rövid történetét, s a feltalálási első dícsőséget Schönbeinnak viván ki, annak készítése módját adta elő; megemlítvén, hogy annak előállítására legcélszerűbbnek egy, saletromos saletromsavból és kénsavból álló vegyítéket talált, mely által szebb, erősebb és olcsóbb készítmény nyertetik, mint ha pusztá saletromsav vetetik, mely a készítményt darabossá s nehezen szétválhatóvá teszi. E vegyítékre az előadót azon tapasztalása vezette, minél fogva a terpetinolé is saletromsavval könnyebben meggyújtható, ha egy kis kénsav tetetik hozzá; egyebiránt alig közté ez eljárás nemely baráttal, tudtára esett, hogy Pecz Vilmos pesti gyógyszerész is, töle függetlenül s róla nem tudva, szinte illy módon igyekezett a lőgyapotot előállítani, s majd külföldi lapok is hasonló hírt hoztak. Ha a saletromsav arányszáma, 1,480, akkor két térsznyi kénsavra három térsznyi saletromsav vetetik, ha ellenben nagyobb, péld. 1,510, kevesebb kénsav is elegendő. Meglevén a savvegyíték, ugy mártatik abba a gyapot, hogy az egész esonó mennyire lehet egyszerre merüljön a sav alá, s ettől minél hamarabb áthatassék: különben a sav hatása a gyapotról oly heves és erős, hogy a sav végső felhomlását s a gyapot tökéletes elégetését feltartóztatni többé nem lehet, mi nem csekély veszedelemmel jár, mert illyenkor a heves és mindent elégető sav szerzte széljel szóratik. Jó pedig a savba kis adagokban gyapotot mártogatni és benne jól öszvényezni, míg azt a sav egy ujnyi megösszégben fedi, mert az általa áthatott gyapotnak a savból kiállani nem szabad, nehogy, mi könnyen megeshetik, az meggyuladjon. Ha az ember eleinte a savba ferdő gyapotnak csak felet mártja abba, s erről a savat leöntvén, a gyapotot jól kinyomja, ez első gyapot a legerősebb lesz. A leöntött savba a fennmaradt gyapotot két harmadát mártatik be: az erről leöntött s belőle kinyomott savban pedig a gyapot utolsó harmadát áztathatni, mely aztan a leggyengébb lőgyapot lesz. Mitan a gyapot néhány

perczig a savban maradt, az, jól kinyomva, vízbe tetetik. A víz annál inkább kezd habzani a beletett gyapot körül, minél több saletromos sav foglaltatik a saletromsavban. Ebben a gyapotesonó felfuódik, a víz felületére száll, mely, főkép alatta, kékre, zoldra és sárgára festetik. E habzás s alatta a saletromos sav kifejlődése addig tart, míg a gyapot víz által teljesen át van hatva. Minél inkább siettetjük az áthatást kavarás és nyomás által, annál nagyobb lesz a habzás és a kifejlődő saletromos sav mennyisége. Ha a gyapot az első vízben jól kimosatott, az új vízben másodsor, sőt harmadsor is kimosatik, míg belőle minden sav ki van tisztázva. E mosás alatt az eddig fejez gyapot megsárgul, mi rendszerint annak jele, hogy a kimosás tökéletesen történt. Az így kiszedett gyapot kissé szettepetvén gyöngyön meleg helyen szárítatik, nagy vigyazattal, mert ha a kimenése csak kevessele melegebb mint hogy kezünk kiállhassa, felő, nehogy a gyapot rögtön meggyuljon és elsüljön, mi mind az előadón, saját vallomása szerint, mind másan is Pesten megtörtént. Nem áll tehát, mi állítottat, hogy a jól készült lőgyapotot csak 400° gyújtja meg; sőt meggyul az olly hőfoknál is, mely alig haladja meg néhány fokkal a víz főlöpontját. Ezeknek előadása után Nendtvich ur bemutatott s osztogatott is jökora mennyiségű lőgyapotot. Az alig volt a közönséges gyapottól megkülönböztethető. Színe, kivált, a terem világta levein, igen halvány sárgának, majdaem fejeznek mutatkozott; tapintatra erdes, kis gömböc gyuratra egő forgácsal meggyujtatván hirtelen s minden legkisebb maradvány nélkül ellobbant. Elsütötte azt előadó porcellán tálcán, el papírosan, minden nyomnak hatrahagyása nélkül, el tenyeren, a nélkül, hogy melegt nagyon érezné, el végre egy jökora adag puskapor felett szinte a nélkül, hogy ez alatta elsülne. Ulóvasra tévén belőle s nehéz kalapáccsal és nagy erővel ráütvén, azon része, melyre az ütés közvetlenül hatott, kis pukkanással s tüzzel elégett, mi előadó jegyzése szerint megzafolja azok állítását, kik ez elpukkanást tűz nélkül mondják történni. Fakalapáccsal bármely erővel ütve meg nem gyulad; szinte ugy dörzsölés által nem. N. ur egy jökora adagot ülóvason nehéz kalapáccsal nagy erővel porrá dörzsölt ugyan, de az el nem sült: nem tarthatni tehát attól, hogy péld. puskacsőben töltés alkalmával vagy dörzsölés vagy ütés által a lőgyapot elsüljön. Egyetlen egy eset, ugymond, lehetséges, melyben a lőgyapot töltés közben meggyulhat, t. i. ha a szorosán járó golyó olly hirtelen benyomatik a csőbe, hogy az ebben összeszo-

mérték szerint épített hajók teljes rakással 1 1/2 angol mföldnyire vonathatók óránként, egy zsílipeni áttevésére 10 perczet számítván, és illyent, ha a csatorna cornish gépekre épül, tizenkettőt tévén fel, az egész utazásra 49 óra szükséges, mert a vontatás ideje, 148 angol mföldnyi távolságra, 2 1/2 angol mföldet számítván egy órára, tesz 47 órát, két órát pedig elvesz az átszílipezés. A legtakarékosabb vonóerő pedig véleményem szerint a lőerő, mellyel csak a gőzörő még célszerűbb, mellynek ide alkalmazása azonban nevezetes költséggel járna mind a csatorna építésére, mind pedig kezelésére nézve.

Kérdéseinket eképen tökéletesen kimerítvén, végre még ezt jegyzi meg: hogy mitán általunk a Pest és Szeged közti forgalom mivoltáról bővebben értesítették, mely forgalom a vízi közlekedést a fenálló körülmények közt mint alkalmas közlekedési eszközt tünteti elő, az illy cornish gépre épült csatornának elsőbbséget kellene adni, mert ambar ez 17,194,818 pftal kevesebbe kerül mint az, mellyel Beszedes ur tervezett: mégis rajta 900 mázsányi hajókkal 9 millió mázsa szállítható évenként, mire csak 39 hajó naponként, és a hajózásra csak 9 hónap számítatik. Minthogy pedig a mostani forgalom csak 3,000,000, azaz: csak egy harmadára a fentebbi összegnek tetetik: tehát csak 13 hajót kell naponként alkalmazni ugyanannyi hónapok alatt, miből látni való, hogy illy csatorna a vidék minden szükségének megfeleltethető.

Azért teljes meggyőződéssel ajánlja a társaságnak, hogy illy mértékű hajókat készítsessen és a csatornát cornish gépekre ásassa. Ha azonban ezen javaslat elfogadtatik, mellyel szükséges, hogy mielőtt a társaság munkához fogna, a tervezett csatornavonal újra megvizsgáltsék: vajjon nem történhetnének-e abban még lényeges módosítások, kivált a zsílipék elhelyezésére nézve, mi által még talán nevezetes összegnek takaríthatatnának meg.

Mitán ezek szerint a társaság legnagyobb aggodalmait ezen vállalat iránt megszüntetvén, és nemcsak a csatorna lehetősége minden kétségen felül áll, hanem a költség jeszto nagyságáról is olly összegre olvadt, mely tényeken alapuló tapasztalások szerint alkalmasint még csökkenthetvén, a vállalat nagyszerű hasznáival aránytalanságnak többé nem áll szeretjük hinni, hogy ezen, hazánk minden anyagi érdekére nézve ollyannyira üdvös és sok tekintetben nélkülözhetlen vállalat minden honfi kebelében rokonszenven találkozzandik ezentul is, és a társaság erélyessége és kitűrése azt elvégre sikerhez vezetni fogja.

(Törvények az ügyvédi reformról. — Vége.) Hatóságok, községek- és uradalmaknál, némelly az ügyvédekre károsan ható s a tisztá alkalmazás rendszerével meg nem ferdő alkalmazások vannak. Tapasztalásból tudhatni, mikint uradalmaknál köztisztviselők, p. o. főiskolai tanítók, megyei ügyvédek s egyebek, ügyvédeknek; — szentszékeknek nem diplomatus egyháziak foglalják el a szentszéki ügyvédség, s ugyanott a szegények ügyvédségének (pauperum advocati) tisztihelyét. E kétféle tisztiségnek ugyanazon egyén általi viselése már szokásba jött, s e

ruló levegő abból elég sebesen ki ne nyomulhasson. Illyenkor a levegő, nagy összeszorítottasá következtében akkora hőfokot fejt ki, mely elegendő a gyapot meggyujtására: és csak így magyarázhatni meg azon szerencsétlen esetet, mely kevéssel előt Pesten előfordult. Ellenben ha a töltés vagy soróttal vagy olly golyóval történik, mely könnyen fer a csőbe, akkor bármely erővel beverhetni a vas töltővesszőt is, a nélkül, hogy a puska elsülésétől felni lehetne; sőt kalapáccsal is heultetvén a puska vessző, olly könnyen a fegyver el nem sül. Ha vas-sodronyt melegt meg az ember azon fokig, mellyel, a lőport még meg nem gyujta, s vele a lőgyapot érintetik, ez nagy heveséggel rögtön fellobban. Puskában alig szól, füstöt nem okoz, és sokkal nagyobb hatást gyakorol a puskapornál. A legnagyobb pisztolyba töltve nem egészen három szemer (grán) lőgyapot, a golyót 25 lépésről három deszkan átveri, ugy, hogy a negyedikben meg megakad. Tíz szemer lőgyapot puskából a golyót 150 lépésről két három deszkan átveri. A csőt a lövések be nem pisztolják, habar ketszáz lovés tetetik is egymásután. De ha tisztítatlanul hagyatik a lövésd pár napig, megrozsdasodik, mit előadó részint azon nedvességnek tulajdonit, részint azon savas terményeknek, mik a lőgyapot elégeése alatt képezetnek. stb. Legbecsebb részét Nendtvich ur előadásának a lőgyapot elmélete tette, azon vegyfolyam magyarázata t. i., mely a lőgyapot készítésénél ugy mint annak elégeése alatt lel helyet. Nem győztük a fekete tablan szem elé állított vegyvaltozatokat lemásolni: rövid értelme azonban a magyarázatnak ez: a gyapot, ugy a farost, len, kender stb., mellyek illy lökésztimnyre többé-kevesebb szinte alkalmasak, olly test, mely eleny és könny (oxyg. és hydrog.) olly arányban foglal magában, mint maga a víz; levegőn elégetve, a levegő eleny segedelmevel ég el, vizet és szénavat alkotván: ha ellenben zárt terben történik annak hevítése, részletesen bomlik fel, az eleny és könny része vizet alkotván, a széneny pedig visszamaradván. Zárt terben tehát a gyapot el nem éghet, mert elenyé csak a könny s nem egyszerűs mind a széneny elégetésére elegendes: s már ezen elenyűhát pótolja a saletromsav hozzájárulása, a miert azon tulajdonságot veszi fel a lőgyapot, mellyel a lőpor bír, s elsőse kezben vizet, szénavat és legényt (azoumot) képez, mely szabaddon kiválik. A kénsav, mellyel N. ur a lőgyapot készítésénél el, a saletromsav hatását azzal emeli, hogy töle vizet húz el. ?

A lejáratidő 1847-ik évi június 11-ke.

ragaszkodott tehát a község annyira pártfogoltjához? egy kis commentatio megfejté.

Az első illetőleg: szolgabíró ur, minthogy tudomására csak három competens volt, hármat pedig bevett szokás szerint ajánlani szükségesnek tudta, így erkölcsileg lón kényserítve az érintettek is az ajánlottak közé soroztatására, annyival is inkább 2-szor, mivel tapasztalván a községnek a kérdéses egyénhez szélső ragaszkodását, azt törvényes jogának gyakorlatában korlátozni hivatalköri helyesen túl lenni látta; miután pedig a törvény e részben a megyének csak ajánlási és nem kijelölési jogot ad, annál kevésbé hatalmazza fel pedig azt ily esetben szigorúbb eljárásra, különben is azon biztos reményben ajánlotta 3-or főleg, hogy a földesuraság, ki a megválasztott képtelenségéről tudomással bír, főleg ha a megyei képviselő hivatalos óvása vele közöltetni fog, ily választástól jóváhagyását megtagadni jónak látandja; a mikor azután ugy is a megyét közelezi a törvény közhelyére. — A mi a község illeti, ezzel pártfogoltja igen elágazó rokon összeköttetésben áll; vajmi természetesen tehát, hogy ha a közmondás szerint paraszthúz a paraszthoz, még inkább húz ily sör, komához 'sat. Csak azért is mivel híte szerint: mielőtt kaputos, esalja őt. De, miután hazánkban a pórnép tájadalom! oly gyermeki kiskoruságra van törpítve, hogy képtelen saját hasznát felfogni, hogy kész ön jobblétének rövidségével, gyakran önkárával, szenvedésével, vakon áldozni természeti ösztönének, e népnek jó tanácsra, utmutatásra, sokszor kényszerre van szüksége, hogy személt felnyissa, mire kérdésben forgó községet tiz év előtti bíróválasztási makrancoskodásának keserű emléke még inkább reá bírja, ha nem volna az ég alatt oly kaputos is, ki — minthogy tisztiségénél fogva a jobbágyosság vele ugyszólva a legszorosabb összeköttetésben állván befolyásának legengedékenyebb — a helyett, hogy e befolyást ama jobbágyosság kiskoruságában gyamolítására, elfogultságából kiemelése, nemes irányozására felhasználni kötelességnek ismerne, azt annak állhatatában még inkább megerősítésére, érdekének kockázatására fordítani, 's így, mivel a jobbágyosság pártfogoltjában oly zavaros vizet hajtott malmára, melyben kedvezet halászáti jogát továbbra is biztosítva látta, egy egész jelentékeny község érdekét ön illiput'sága érdekének alárendelni, legnemes feladatának tekintti. — Így nyult a játéka a fondor kéz, és sziklára hajtotta a hajót, melyhez oly szép remények valának kötve; igen szép remények! mert a járásbeli tisztviselő, helybeli plebános 'sat. tapasztalván egy részről az ismeretes loyaltású földesuraságnak minden jó és széprei készséget, a községben pedig nemesek elegendő morális, hanem physikai erő is, párosítva amaz ipar és szorgalommal, mely a hazában létező ily német telepeknél oly otthonos; más részről azonban látván, hogy e község mintegy elkényeztetve, trespeditve, hogy így fejzem ki magam, végdemoralisatiónak indul elibe, a rendes rendeltenségek rendszerzett typusa, hol a törvénytelen visszaélések gyakorlat által törvényesítvük, 's mindez ama szintolly erélytelen mint eszélytelen, vegetans ügykezelésnek kifolyása: egy alkalmas jegyző aktivitásában ohajtottak e kór tovább harapozása ellen biztosítékot keresve, okszerű reformok útján e népnek szebb jövőt alkotni.

Véleményem szerint, miután én a népjegyzői fontos állomáshoz tűzött nagy czélnak garantáját egyedül a választásokban találok, alkottassék pozitív, körülírt törvény, meghatározó a kölesönös jogokat és kötelességeket a népjegyző-választások körül; vagy módosíttassék az 1836-diki urbéri törv. a községek beligazgatását tárgyzó czikk 2-dik §-sa; mindkét esetben pedig, a nélkül, hogy ezáltal a tárgy bővebb taglalásába becsatlakoznám, a következő két alapvető ohajtatni felállítatni: 1-or minthogy eddigi törvényeinknél fogva az illető törvényhatóságoknak e részben minden activ befolyása oly gúnyosan nullificáltatik, hogy esupán usura támaszkodhatnak, a mely pedig inkább abusús: ruháztassanak fel azok legalább kijelölési joggal. Mennyiben korlátozná ez a szabad választást, mennyiben nem, ezáltal feltételek nem akarom, csak annyit jegyez meg, hogy ne mystificáljuk magunkat, hanem valljuk meg őszintén, miszerint a mai választási rendszer csak satyrája a szabad választásnak. E kijelölési jogot, ha egy bíróválasztásnál jónak látta azzal a nemzet az illető földesurat felruházni, jelenleg, midőn a népjegyzők nagyszerű hivatásától áthatva vagyunk, ha szép reményeinknek sikerét látni kívánjuk, minérdekünkben köteleztünk a jegyzőválasztásnál az illető törvényhatóságoknak, miután egy falsi jegyző, hogy röviden fejzem ki magam, ugy is inkább a megye tisztviselője, mint akárki másé, — kezébe adni, mindaddig, míg nevelés, civilisatio 'sat. az alsóbb néposztályt valódi szabad választási jogra nem képesíti; 2) szoríttassék a földesuraság megválasztási joga csak azon két esetre, a) ha a jegyző annak valami beneficiumában részesül, b) ha a jegyzői hivatal az iskolamesterrel egyesítve van; mert a jegyző földesurával semmi direct hivatalos összeköttetésben nem áll, állania nem szabad (?); az illető földesurak pedig ugy is elég részvételek (?) e fontos hivatal iránt; honnét következék azután, hogy egy avallan kell oly követ dob a kutba, hogy tiz okos sem húzza ki. — Még egyszer tehát: törvényhozó! pozitív körülírt törvényt a jegyző-választásról! (Beküldetett.)

Pest, dec. 1. Reggeltől 9 óráig 12-ig a helybeli kir. képezde ritka örömeiben részesült. Ugyanis tankerületi szeretve tisztelt főigazgatónk Fogarasy Mihály ő mltga, belvárosi ugynevezett zöldkert-utczában létező intézetünket fölkeresni 's magas jelenlétével megörvendeztetni kegyeskedett. A méltóságos látogatást nt. Nagy Péter ur intézeti igazgató fogadta 's üdvözle. Majd a növendékek ismereti 's erkölcsi vizsgálata következett, először a második, aztán az első osztályban. A vizsgálatokat ő mltga részéről egyegy ki-

merítő, mindegyik osztály jelen és jövő körülményei, de kivált legközelebbi teendőire vonatkozó lelkes beszéd követte. Magasztos öröm volt szemlélni a nagy vendég tisztos arcán előmlő, 's növendékeink irányában tanúsított atyai szeretet kétségtelen bizonyítványait; hallani a szavakat melyek bájjal 's kellemmel, és bizonyára hatásdúsán ajkáról lezengettek. — Ő mltga bevégezvén a vizsgálatokat, megígérte, miszerint jelen látogatása ez év folytában még utolsó nem leend. 'S mi, kik mindezeket tapasztalni szerencsések voltunk, 's kiknek leghőbb gondolata a viszonzlatús új szellemi élvezekben gazdag pillanatán esügg, áldottuk a tejedelmet, ki, mely belátása 's határtalan jószágánál fogva, az általa kegyelmesen alapított képezdek kormányát ily szakértő 's kegyteljes férfiak kezébe adja. — M. J.

A PESTBUDA HANGÁSZEGYESÜLETnek második műelőadása f. évi december Sikan a nemz. színházban este 7 órakor tartatik. Az abban előadandó hangművek következők, u. m.: 1) Nyitány „Oberon“ czimú operából, C. M. Weberből. 2) Nagy aria Mozart „Don Juan“ operájából, enekli Szpivák Joseph k. a. 3) „Huzardal“, „sirtal anyam egykor értem“, irta Dobrantei Gabor, nepszere karénekre (ferfihangokra) alkalmazza Matray Gabor. 4) Beethoven Lajos nagy ahrandja zongora, karének és zenekarra írva. A zongoraszeretpet Seymour Shiff ur, angol művész, adandja elő. 5) Gyász-induló, szerző Thalberg Zsigmond, hangszeresítő Schindelmesser Lajos, hangszegyleti zenekarmester. 6) SZOZAT. Irtá Vörösmarty Mihály, enekszóra alkalmazza Matray Gabor, hangszeresítő Schindelmesser Lajos. 7) „Boszuló“ operájából. A magánzerepetek Szpivák k. a., Wolf, Beszler, Vogel 's Köszeghy urak eneklik. 9) Rakoczy induló, szerző Berlioz Hector. — Schodelne aszszonyság és Szpivák Joseph k. a., nemkülönbén Seymour Shiff, Wolf, Beszler, Vogel 's Köszeghy urak szivességéből működendők a megánzerepekben. — A palolyok és zártzerekekre előfizetés iránt a n. színház pénztárnokánál, ugyszinte az egyleti pénztárnok Treichlinger József urnál a vaczi- és nagybuditeza szegleteen levő műkereskedésben bővebb tudósítást szerezhetni. Közli Ritter Sándor, egyesületi titoknok.

A PESTI MŰEGYESÜLET részéről a f. évi aug. 30-án és nov. 15-én tartott közgyűléseknek nevezetesebb tárgyai következők voltak, ugymint: 1) 1847. évi műlapnak választott pesti Heinrich Eduardnak magyar történetből vett „egy remények Hunyady Matyas magyar kiralyja megválasztásáról joslata“ czimú műve, melynek köre-metszetesével Geiger Peter Janos, es. kir. beesi academiái tanár ur, ki eddig kiadott műveivel a magyar történetből tárgyak körüli ismeret-telejes ügyességét behozonyítván, ezáltal maga iránt honunkban bizalmas tiszteletet szerzett, megbízott. Miután tehát az egyesület ezáltal, hogy ezen ebben műlap magyar történetből merített, 's hazai művész által készített tárgyat választott, már valahára azon rég-ohajtott kedvez. helyzetben volna, hogy e tekintetben is a közívauatnak nemképen megfeleltet, bator egyszersmind minden műbaratokat felzolitani, 's megkérni, miszerint részvény váltása által az egyesület közhasszu czéljai előmozdítására szolgáló részvetőkkel az egylethez járulni sziveskedjenek. — 2) Az 1846. évi egyleti szamasdos megvizsgálására közgyűlésileg megbízott küldöttseg jelentese szerint az összes bevetel 9005 pft 15 krka, kiadás pedig 8461 pft 32 krka terjedvén, a tartalékba tetetett 450 pfton kívül 143 pft 36 krnyi pénztári maradvány talaltatott. — 3) A f. évi nov. 15-én tartott közgyűlésnek egyik főtargya a jövő egyesületi 3 éves időszakra, az alapszabályok 12. §a szerint, az egyesületi elnök, titoknok és pénztárnoknak, nemkülönbén az igazgató választmány egy évrei választása levén; a választáskor az egyleti tagok által beadott szavazatok egybeszedésére kiküldött bizottság jelentese szerint, egyesületi elnöknek t. cz. Fay Andras ur, titoknoknak alóirt, es pénztárnoknak bold. Klausz A. L. czim alatti kereskedése; igazgató választmányi tagoknak pedig e következő t. cz. egyleti tagok szavazattöbbséggel megválasztattak, ugymint: t. cz. Barabás Miklós, graf Bathany Kazmer, Beke Kálmán, Csanády Ferencz, Eckstein Adolf, Fancsy Lajos, Fay Andras, Fröhlich József, Hajnik Pal, Heinrich Nep. Janos, Hengelmüller Mihály, Illoy Sándor, Jakab Istv., Karlovszky Sigmund, Kendelényi Karoly, Kiss Balint, Kiss Karoly, Kronperger Antal, Kubinyi Ágoston, Lukács Mörice, Marasztóni Jak., Marton József, Mühr Antal, Müller Ferencz, Ordódy Florian, báró Orézy György, Peregriny Elek, Rosti Albert, id. Schedius Lajos, gr. Serenyi László, Szabó Janos, gr. Szechenyi István, Szendefly Jozsef, Szeuczey Gusztav, Tassur Antal, Tóth Lőrincz, Trefort Ágoston, Úrmeny Ferencz ő nmlsága, és Wargha István urak. Közli Ritter Sándor, egyesületi titkar.

AZ ÁLLATKINZÁSELENI EGYESÜLET f. december Skan delelőtti 10 órakor a kir. magyar természetstudományi tarsulat teremében (egyetem utca Almásy-ház) közgyűlést tartand. Minut. e közgyűlés az egyesület eszközeinek indulopontjait tekintetű 's megkezdésűl a czélközölésnek, miszerint az állatokkal kegyetlen bánásmódot, mint mely a sziv nemesebb érzelmeit eltomptja 's az embert nemesak szellemileg alazza le, hanem közzgazdasági, sőt mennyiben némelly állatok eledelül szolgálnak, egészségi szempontból is ártalmas, megszüntetni törekvendik. — Szabad legyen reményleni, hogy csatlakozó részvétet igen számos közönség tanúsítandja e közgyűlésen jelenlétevel. Legyen a meghívás ezennel mindenkihez intezve. — Baró Nyáry Antal, elnök.

A magyar középpontivast pestváci vonalán utazott nov. 23-án 446 személy; 24-ken 521 sz.; 25-ken 451 sz.; 26-ken 438 sz.; 27-ken 434 sz.; 28-kan 328 sz.; 29-ken 441 sz.; 's így nov. 23-kától 29-keig bezárolag összesen 3059 személy.

A Boroszlóban megjelenő Allg. Oder Zeitungnak ezt írta ausztriai Sziléziából: „Annyi bizonyos, hogy Krakó

bekelezését az ausztriai statusokba lakosainak nagy része mint régóta ohajta várt czélt üdvözle, mennyiből saját házában rend és biztosság a hazai polgár lételének szükséges feltételei; a többieket a jövőd fogja elismerésre bírni. A nyilatkozvány szabatos, alapos világossága sikeresen fog a hírlapi czikkék várható seregével mérkőzni, mert abban a tény jogszerűsége világosan es elegendőképen van kimerítve. A rendszabályok, miket az ausztriai kormány Krakóban már is hozott, eszélyessége 's szelidségének jelei; azonban a krakóiak dicserettre is mondható, hogy eddig még semmi engedetlenség nem adta magát elő, és a legjobb akarat mutatkozik. A császár atyai indulatától Krakó lakosai bizonyára teljes méltánylatot és minden kitelhető elősegítést várhatnak. Minthogy pedig Krakó hihetőleg gubernium és hadi parancsnokság székhelye leend, már a tisztviselők nagy száma is több életet szüend abban; ugyszinte az egyetem is, melybe eddig galicziái és sziléziáiak nem járhattak, ujra fel fog virágozni. Hogy Krakóban épen nem idegenek Ausztriától, sőt hogy a régi rokonszenv ismét feléled, azt a krakói polgárok hangos nyilatkozatai mutatják; az utcákon, a boltok, kávéházak és lakásokban a legbarátságosabb véleményezések hallhatók. Tagadhatlan tény, hogy nemesak krakói polgárok fia, hanem a területből is számos fiatal ember ajánlkozik az ott fekvő Emil hg és Schmeling-ezredekre, és hogy a területből csoportosan jönnek szolgálatra felajánlkozó parasztok, áldván az órát, melyben osztrákokká lettek, minthogy a nemesség nyomása, mely a szabad területben szintolly önkényes mint tetemes vala, meg fog szünni. A mozgalom pártja ezt a nép indulata forgandóságának tulajdonítandja, holott oka nem egyéb, mint a keserű tapasztalás, mely a népet gondolkodni tanította. A fekvő jószág értéke Krakóban már is tetemesen felszókkent. Nem fog egy ébbe telni, és Krakó vasutalt lesz összekötve Béccsel; már is elkezdettek a mérések Osztraiától Krakóig.”

KÜLFÖLD.

(A. Z.) Portugalia jelen állapota csaknem hallatlan a történetben, mert ily általános felbomlása a kormányzók és kormányzotok közti minden viszonynak, a francia forradalom óta sehol sem volt. Ma a királynéknak hódolnak, holnap dom Miguelnek, holnapután a „szabadságnak.“ A faluról falura járó guerilla csapatok kőbor kormányokat képeznek, melyeknek engedelmekedni kell. Azonban, a liberalismus a despotismussal a septembristak a miguelistákkal, vállat vetnek, a cartának, sőt magának a királynének uralkodását megdöntendők. És egyben minden párt egyetért. Abban t. i., hogy ahol nem szoríttatnak rá, nem adóznak; különösen idegenkedik ettől a parasztság, 's hogy az adó behajtása lehetetlen legyen, a guerrillák elűzik a hatóságokat. Kik tehát e guerrillák? Nem egyebek, mint sepreje a parasztságnak és napszamosoknak, kiknek sem házok sem földjük, sem semmi elvesztendőjük, kik helyezni jobban szeretnek mint dolgozni, a féltelenséget mindenké feltett szeretik, életüket szintolly könnyen kockáztatják, mint mily kevéstre becsülik a más ember életét, 's kiknek a kőbor betyárélet életemek. Ez akasztófavirágok legott összeállnak, mielőtt őket törvénytelenségre felszólító kapitány mutatkozik. E kapitányok rendszeren ismét azon osztálynak gazdái, mely legalább vasárnaponként őt kapott 's köt fel nyakkendő. Hlyenek az elesapott gazdatisztek, a lebukott kalmárok, a letett iródiákok és bírák (escrivaes, alcaldas) az elboesátott katonatisztek, ekleziáncküli papok és ugynevezett valentók, vagyis verekedő mesteremberek. E fiókákat a főváros pártfőnökei szokták bérbe fogadni, hogy az országot nyugtalanítsák, mi annál könnyebb, mivel a tisztviselőket elűzni és a vidéket engedetlenségre bírni 20-30 guerrillával is könnyű dolog. E bandákat eleinte a fővárosi igazgatók fizetik, beállván azonban az általános zavar, magokra hagyatnak; a pártfőnökök elérték czéljokat, és a guerrillák, hogy élhessenek, a lakosokat kezdik szarcolni. Ha nagyobb hatalom támadja meg őket, szétugranak, mindenike hazájába tér vissza, 's oly pófát őlt magára, mintha sehol sem volt volna, bizonyos levén arról, hogy szomszédja el nem árulja, mert ily árulást drágán fizet meg. A guerrillák ellen kiküldött seregek is megtérnek és a csend fenntartását ismét a visszaigatott hatóságokra bízzák. Alig kezdenek azonban hivataloskodni, a guerrillák ismét összecsoportosodnak és elűzik őket.

NAGYBRITANNIA. A Times szerint a parlamentházak jövő jan. 19-ken fognak megnyitni. — Irlandban jobban kezdték menni a dolgok a hivatalos jegyzékek szerint 260 ezer ügyefogyott levén a közmunkáknál elfoglalva. — A dublini repealtársulat nov. 16-kai heti gyűlésében O'Connell költeménynek nyilvánította azon hírt, mintha ő a társulatot természetes halállal kiműlni hagyni szándékoznék. A heti jövedelem is tetemes, u. m. 372 font sterl. volt, e közt 200 font Bostonból. — A tory lapok a whig M. Chronicle ellenmondásának daczára is állítják, hogy a cabinetben számos kérdés iránt nagy véleménykülönbség van. A Globe megengedi, hogy a cabinet tagjai bizonyos másodrendű kérdésekben eltérnek egymástól, azonban tulzának nevezi, hogy ebből a tory lapok már ministeri crisis csináltak. — A kormány Flores amerikai tábornok hajót, melyeket Ecuador köztársaság ellen felszerelt és összetborzított kalandorokkal népesített, zár alá tette Gravesend és Blackwall kikötőkben. — A ministerium nov. 20-kan ismét hosszú tanácsot tartott Portugalia és Krakó ügyeiben; valamennyi minister jelen volt. Palmerston lord titkárságáról Krakó bekelezése ellen a londoni lapok még mit sem említnek.

AMERIKA. A mexikói háborúról ujyorki oct. 31-ai lapok ezt írják. Kezduk nyugotról. Ugy látszik, hogy a két California jelenleg az Egyesült statusok birtokában van, legalább annyira mint emekelőtte Mexikóban volt. Sloat commodoret a csendes tengeri állomásban Stockton commodore váltotta fel, ki az új birtokot megvédelmetni véli, mert a nagyobb

száma idegen lakosok meg vannak elégedve a változással; jölhet a mexikotak nem tölkök a yanké iránti gyűlöletet. Ezek Anglia segédelmét várták, azonban igen felnyitak szemük, midőn látnak, hogy a britt parancsnok a csendes-tengeri vízekén, sir G. Seymour békes közlekedésbe állott Montereyben az északamerikai tengerészekkel, és minden hadi mozdulat nélkül vitorlázott Collingwood 80 ágyús sorhajójával a Sandwichszigetek felé. A tengeri katonaságon kívül Californiában még Frimont ezredes vitézkedett, ki szárazon tette a roppant utat 300 kalandorral Uj-Orleansből californiai Montereyig, s onnan a San Francisco felé futamodó Castro mexikói kormányzót vette üzöbe. Az északamerikai csillagos lobogó eddig már Montereyen és San Franciscoon kívül Yerba Buena, San Juan, Sacramento, Laurillo, Somona és Bodega parti gyarmatokban van kitűzve. Sloat Ujyorkba visszatért commodore azt mondja, hogy Montereyt egészen önszántából foglalta el, tompa hírért hallván, hogy Rio Grande mellett a háboru már kiűtött. — Menjünk tovább kelet felé. Uj-Mexiko és Santa Fében ezeknek meghódítója Kearny tábornok ritka elfogulatlansággal játszotta az alkalmány és törvényhozó szerepét. Eddig a lakosok és tiszték ellenszégülés nélkül tették le a hűség esküt. A tábornok mindamellett Santa-Fé mellett egy földvárat hányatott fel, s ebbe őrhadat tevén eleinte Californiába szándékozik rándulni, ugy látszik azonban, hogy tervét megváltoztatták, s Taylorhoz kell csatlakoznia. Mert az eldöntő esata alkalmán nem sokára az innesső Monterey környékén fog vívatni. A tudósítások innen oct. 6-ig terjednek. Az északamerikai seregek háborítlan birtokában voltak Montereynek, a mexikói seregek sept. 26—28 nagy zajjal takarodván ki onnan, három osztályban. Ezen osztályok mindenike 2500 katonából állott, s ehez még a 2000 lovas és 5000 fegyveres polgárt véve, feltehető, hogy a várost 14 ezer mexikói védelmezte a 7000 északamerikai ellen. Ezek közül az ostrom alatt 561, a mexikóiak részén ezernél több hullott el. Taylor

hada, egyesülvén a Santa-Féből és Chihuahából segítségére jövö Kearny és Wood vezérekkel, 40,000 emberből álland. Hír szerint Santana mexikói fővezér 13 ezer emberrel közelgett Satillóhoz, hol Ampudia Montereyből visszavonult hadi erejével vala egyesülendő. — Végre az északamerikai megtámadás legkeletibb pontját, a mexikói öblöt illetőleg, a washingtoni kormány az ottani hajóereget három sorhajóval szaporítani és az eddigi, beteges O'Conner parancsnok helyébe Sloat commodoret küldeni határozta. Ennek folytán erőlyesebb intézkedés várható ez oldalon is, annyival inkább, mivel a tengerésztszék panaszolag folyamodtak az elnökhöz, hogy alkalmat nem ad, miszerint a vitézségben a szárazai haddal versenyt luthatának.

Ezalatt Ohio, Georgia, Florida és Pennsylvania státusokban, october végével a törvényhozó testületek számára követek választatván, kivált Pennsylvániában azeredmény határozottan a whigek részére ütött ki, ugy hogy itt a képviselőházba 24 tag közt 17 whig választatott; ezenfelül status egészen whig senatust választott; s ezzel kilépett a democraticus statusok sorából. A különféle statusokban végezmet választások, mond egy levelező, többnyire ellenzéki modorban ütöttek ki, s nagy szerencsje a democraticus pártnak, hogy az elnökválasztás még csak két év múlva fog lenni. Ha most történnék, alkalmasint a whigek győznének. E két év alatt azonban a mexikói háboru befejezve, California az Unioha kebelezeve és az 1846ban hozott vámlajstrom hibái kijavítva lesznek. Atalán véve a democraticai párt, mint az amerikanismus tulajdonképi képviselője, sokkal tartósabb életű, és minden tagját átható organisatioval bír. Hetven év óta az ellenzék csak két ízben jutott a kormányra, s mindkétyszer csak a democraticak nagy hibái által. Egy amerikai német lap is azt mondja, hogy ez eredményből még a pártok tetemes átváltozását nem jövendölhetni. A bonyolodott hadi ügyek, és a finanziaik jelenleg nem igen diszlo állapot a kormánybani bizodalmat esökkentették ugyan némileg, kivált,

mivel az oregoni és a vámkérdés kimenetelével magok a democraticak sem voltak egészen megelégedve; azonban e lap azt hiszi, hogy a democraticus párt a whigek előlépéseit látván, annál nagyobb viszhatást viend véghez.

KAUKAZUS. Orosz hivatalos jelentések szerint Belutof és Argutinsky-Dolgorny tábornokok Samilt és alvezérét Daniél beget oct. 28kán Dagestanban tetemesen megverték, ugy hogy állítólag 15 ezer harcsoaikból 800 halott maradt a csatateren, 300 pedig fogságba jutott. Ez alkalommal Samil bárdja, melyet hatalma jeleül maga előtt hordat, számos zászlója, 4 ágyuja és 24 társzekerere is az oroszok kezébe kerültek.

AFRIKA. A Nigerexpeditio ismét dugába dőlt. Utoljára Beifort kapitány küldetett ki Ethiope gőzessel a folyam megvizsgálására. Azonban csak 50—60 ang. mföldnyire nyomulhatott Afrika belsejébe. A hajó kazánja is megrepedt, a folyam is sekélyesnek találtatott.

Az angolok september 20kaig még nem végezték be a kafferekekkel való bajiakat, az apró háboru sikeres folytatására nincs elég katon a gyarmatban.

A párisi Universtek azt írják Oranból, hogy Abd-el-Kader nov. 800 lovasal rontott e tartományba Marokko felől. Bugeaud és Lamorieiere tábornokok visszatértek állomásaikra.

LEGUJABB. A francia ministerium nov. 23. leköszönt

Gr. Dessewffy Emil vezérlete mellett szerkeszti Szenvéy József.

(Szerkesztőség szállítás uri-uteza Hoiváth-ház 540d. sz. a. 1. em.)

Hivatalos tudósítások.

Tanszéki pályázat. (2, 3)

(995) Ő cs. kir. apostoli felsége legfelsőbb határozatánál fogva kegyelmesen megengedni méltóztatott, hogy a pesti királyi ipartanodánál, az urbéit, erdők fenntartását, mezői rendőrséget, és váltó-jogtant tárgyzó hazai törvényesben eszközlendő oktatás végett, a természet- és mezői gazdaságtanról külön elválasztott tanszék 1000 p. forint évpénzzel — mely a felsőbbség megelégedésére eltöltött minden tízedik szolgálati év után, 100 p. forinttal fog gyarapíthatni — állítassék fel. — Mivel pedig ezen új tanszékre a magyar kir. tudomány egyetem törvénykara előtt tartandó első; — valamint a természet és mezői gazdaságtan, nemkülönbön a vegy- és kézműtannak gyakorlati kísérletekkel egyesített, s végre a polgári és vízipítészetnek s rajzoló földmérés (vagyis ábrázoló mérten — Darstellende Geometrie) tanszékére — mely három tanszékkel szinte a fenkitett évpénz és kedvezmények öszveköltetvék — az egyetemi bölcsészeti kara előtt a pesti királyi ipartanoda igazgatójának jelenlétében véghoz menendő pályázati hatánap 1847dik évi februar 26-kára tűzöttet ki. A pályázat és előadások pedig magyar nyelven fognak tartatni. — Pesten 1846ik évi november 12kén.

Hirdetés a Száva s Kulpai hajózást illetőleg. (2, 3)

(1313) A kir. Száva és Kulpa hajózási igazgatóság részéről ezennel köztudomásul hirdettetik: hogy a kir. Száva és Kulpa szabályozati bizottmány, a sziszemati kereskedőség tett panaszja következtében, a molnárók által önkényesen gyakorolt hajók feltartoztatását — miden hajózás alkalmával a malmokban kár tettek — az illető tek. törvényhatóságok által szigorúan megiltotta és hasonló esetek kikerülésé tekintetéből, legfelsőbb helyen is jóvá hagyott rendszabályt alapított: miszerint ezentul a hajót utjában feltartoztatni szabad nem leend, hanem tartozik a kártévo hajós, a legközelebb eső helység vagy őronnal állomás előjárónál nyugtatvány mellett zálogot hagyni, melyből a hozott ítélet után a károsítottak kára megtérítetik és a maradék tulajdonosának visszaadatik. — Ezen újonnan alapított s a hajózás akadálytalan üzetére igen szükséges rendszabály az illető tek. törvényhatóságok által keületeikben kihirdettettek és itt ezennel köztudomásra adatik. — Költ Zágrábban october 24kén 1846. Báró Zornberg kir. Száva és Kulpa hajózási mérnök.

Váltó iránti felszólítás. (2, 3)

(1020) Az aradi váltótörvénysek részéről Sztrembo Mátyás folyamodása következtében ezennel közhírré tétetik: hogy egy 1846. évi julius 16kán kelt, német nyelven írt, jóvő 1847dik évi januar 16kán lejáradó, Aradon fizetendő s Grüner Jakob által zsidó betűkkel elfogadott váltót mellyen az elfogadást értelmező ezen szavak: „dasz helysz Jakob Grüner“ jegyezzék elveszvéen, annak birtokosa felszólítatik, hogy magát jóvő 1847dik évi januar 17dik, mint az érintett váltónak lejáratát követő napjától számítandó 45 nap alatt a fentieirt váltoval ezen kir. váltótörvénysek tollnoki hivatalánál jelenesse: a kitűzött törvényes határidő elhaladával a váltó erőnélkülinek s megsemmisítettnek fogván nyilvánthatni. — Költ Aradon a kir. váltótörvényseknek 1846. évi november 16kán tartott üléséből.

Bakay Jánosné elleni csödper. (1, 3)

(271) 42023. Pest vármegye első alispánja jelentvén: hogy Püspök Vácz város tanácsa által özvegy Bakay Jánosné hitellezői csödületében megjelenési hatánapul f. évi december 18dika tűzöttet ki, s tömeggondnokká Makay Imre tavácsnok, perügyelővé pedig Behányi Kázmér hites ügyvéd nevezettek; ugyanez szokott mód szerit közhírré tétetik. Kelt Sz. András hó 10kén 1846.

Csödper-hirdetés. (1, 3)

(272) 43438. Győr vármegye törvényszékének jelentése szerint, Győri lakos Bográny Gusztáv és neje született Fatonai Eszter, valamint Bőnyi lakos Bográny Antal hitellezőinek csödületében megjelenési hatánapul folyó évi december 13dike tűzöttet ki; ideiglenes tömeggondnokká Zombath Antal táblabíró, perügyelővé pedig Bocskay Ignác hites ügyvéd nevezetvén. Ugyanez közhírré tétetik. — Kelt Szent András hó 10diken 1846.

Kutrovics Ferenc és neje elleni csödper. (1, 3)

(273) 43439. Győr megye törvényszékének jelentése szerint, Kutrovics Ferenc és neje Udvardi Johanna théti lakosok hitellezőinek csödületére f. évi december 14dik napja tűzöttet ki megjelensési határidőül, tömeggondnokká Zombath Antal táblabíró, perügyelővé pedig Bely József tiszteletbeli alügyész nevezettek. Mi is ezennel kihirdettetik. — Kelt Sz. András hó 10kén 1846.

Breischl Alajos és Schuhmann Zsuzsánra ell. csödper. (2, 3)

(274) 42036. Pest város tanácsa jelentvén: hogy Breischl Alajos és Schuhmann Zsuzsánna hitellezőinek megjelenésére f. évi december 9dik napja tűzöttet ki határidőül s tömeggondnokká Schimp Ferdinand, perügyelővé pedig Öváry Pál hites ügyvéd nevezettek. Ugyanez közhírré tétetik. Kelt Szent András hó 3dikán 1846.

Ítélet megsemmisítés. (3, 3)

(229) 36899. Pozsony vármegye, Lemberger Jakob folyamodása következtében, Keszler Ferenc részére Lemberger Henrik ellen 1700 p. fr. ért hozott és Pozsony városánál 1833dik évi november 15kén, a vármegyénél pedig 1833dik évi december 2kán betáblázott, a folyamodóra törvényesen átruházott, s az abban foglalt követelésre nézve kiegyenlített, de kitáblázatas előtt eltévett ítéletnek megsemmisítésére s kitáblázatasára kütözött egy évi, s egy napi határidő országsszerte kihirdettetni kérvén, ennél fogva s az említett ítélet megsemmisítésére kütözött és mai naptól számítandó egy évi s napi határidő közhírré tétetik. Költ Sz. Mihály hó 29kén 1846.

Keller Antal elleni csödper. (1, 3)

(249) 38592. Nyitra vármegye törvényszékének jelentése szerint, Keller Antal hitellezői csödületére folyó évi december 14, 15 és 16dik napjai tűzöttet ki, tömeggondnoknak Günther József táblabíró, perügyelőnek pedig Lelkes Ferenc tiszti alügyész nevezettek ki. Költ Mindszent hó 6kán 1846.

Térítvény megsemmisítés. (1, 3)

(264) 41338. Abauj vármegyének kelemesi Melezer István mint néhai Zombory Ferenc örököse folyamodása következtében ido terjesztett felirásához képest — Kossuth József ügyvéd által, — egy 500 forintot szoló s említett néhai Zombory Ferencet követelőleg, sóvári Sós Sándort és örökösait pedig szenvedőleg illetett kötelezvény átvétele felől 1844dik januar 6dikán kiadott s többször érintett Zombory Ferenc halála alkalmával eltévett térítvénynek megsemmisítése, körszerte kihirdettetik. Költ Mindszent hó 27dikén 1846.

Krieger Katalin elleni csödper. (2, 3)

(234) 38744. Ujvidék városa tanácsának jelentése szerint Krieger Katalin hitellezőinek csödületére folyó évi december 14, 15 és 16dik napja tűzöttet ki határidőül, tömeggondnokká Popovits Konstantin házi pénztárnok, perügyelővé pedig Jovschits Gergely ügyész nevezettek ki. Költ Mindszent hó 13dikán 1846.

Peterze Herschl elleni csödper. (3, 3)

(265) 41342. Bihar megye törvényszékének jelentése szerint Peterze Herschl Izraelita hitellezőinek csödületére f. évi december 7, 8 és 9dik napja tűzöttet ki, tömeggondnokká Nagy Sámuel tóti jegyző, perügyelővé pedig Holczmann Sándor hites ügyvéd nevezettek. Mi is ezennel közhírré tétetik. Költ Mindszent hó 27dikén 1846.

Kollárik János és neje elleni csödper. (3, 3)

(261) 41182. Bars megye törvényszékének jelentése szerint léval lakosok Kollárik János és neje Mego Mária hitellezőinek csödületére f. évi december 9, 10 és 11dik napja tűzöttet ki megjelenési határidőül, tömeggondnokká Bajchy József szolgabíró, perügyelővé pedig Góllán György hites ügyvéd nevezettek. Mi is ezennel kihirdettetik. Költ Mindszent hó 27kén 1846.

Épen most jelent meg (2, 3)

Heckenast Gusztáv pesti könyvtáros- és kiadóval váczutczában 15. sz. a. és minden hiteles könyvtárosnál kapható: **Egy magyar király.** Történelmi dráma négy felvonásban. Irta Hugo Károly.

Nagy Sret. fizve 4 frt 40 kr. p. p. Azon kitünő sikerrel fogva, mellyben e jelen munka mind az egyetemes journalistika, mind pedig a nemzeti színházban előadtván a közönség részéről részesült — bizton reméli a kiadó, hogy az olvasó közönség kedvesen veend ennek nyomtatásbani megjelenését, minthogy e dráma Mátyás honunk legnagyobb királya jellemének teljes felfogása, a tiszta valóban költői nyelv s egyéb minden felől méltányolt érdemeinél fogva, egyszerűségi kétségökön kívül a hazai irodalom maradandó becsü terményei közé tartozik.

Szederfa-eladás. (2, 3)

(1023) A Sopron-Vasi szederregylet telephérol több ezer Szederfák következő áron adnak el: 1) Egyéves legjobb minőségű s hernyó táplálásra legalkalmasb' egy, egész két lábíg magas Moretti szeder-fák 100 db. 30 p. kr. 2) Kétéves két, egész négy lábíg magas Moretti szeder-fák 100 db. 4 fr. 30 p. kr.

Venni kívánók 1847dik martius hó kezdetéig magokat Sopronban Stephanel József igazgatónál jelentsek. **Chernel Lajos** a Sopron-Vasi szederregylet jegyzője.

Gabonasz-váltó garasokban.

	Tisztább	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukorics
Pesten dec. 1. (josi m.)	295-340	250-260	220-235	155-165	100-108	175-190
Ujbecsén nov. 27. (poz. m.)	200-210	170-180	—	75-80	70-75	100-110
Győrött „ 21. „	189-210	160-170	162-170	100-115	73-76	114-120
Pécsent „ 24. „	190-210	160-175	150-155	95-100	68-70	110-115
„ 26. „	178-248	116-160	140-165	95-108	72-81	104-122
„ 27. „	195-210	160-195	155-162	95-110	66-68	110-121
„ 27. „	185-200	—	135-170	100-120	78-83	122-126
„ 25. „	195-200	175-180	165-170	115-120	55-56	125-130

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Landerer és Heckenast Pesten.

O v á s. (1)

(994) Sánta Mihály N.-Lajosi postamester e' lapok f. évi 469dik számában közhírré tevő a nevezett posta hivatalnak épületeivel leendő haszonbérben kiadását. A mennyben pedig még a' nevezett ur a N.-Lajosi postaházi épületek' s requisitumokra nézve velünk testvéreivel osztatlan állapotba lenne, mi az említett épületek' s requisitumok haszonbérletése ellen ezennel óvast teszünk. **Sánta testvérek.**

Deutsch A. és W. Szegeden,

ajánlják jólrendezett posztó-, vászon-, kézmű- és selyem-raktárakat, ugy nagyban mint kisebb részletekben, a' lehető legjutányosb' árért. (729) 16, 24

Színházi látcsóit

nagy választékban, kitünő jutányos árért ajánlják **Oszvald testvérek** Pesten Józseftéren.

C s ö d. (1, 3)

(1028) T. n. Somogy v. megyei Kaposvár városában alakított 3dik osztályu elemi iskola-tanítóságra, ezen csödület hirdettetik; mellyet elnyerni szándékozó alkalmas egyének, vagy személyesen, vagy bérmentes levélhez csatolt, de mindenesetre oklevelestett folyamodással, jóvő 1847 évi Sz. György napja, a városi tanácsnál magokat jelentsek. Költ Kaposvárott 1846. évi Sz. András hó 12kén tartott tanácsüléséből.

Statuspapirosok és részvények árkeleto.

Bécs, dec. 1-jén 5 pcent. st. köt. 108 1/2 ft. p. 4 pcent. st. köt. 100 ft 3 pcent. st. köt. 72 ft 1834ki st. köles. (500 ft) 785 ft. 1839ki (250 ft) 315 1/2 ft. 1839ki (50 ft) 62 1/2 ft. Bankrészvények darabja 1573 ft. Pesti közép. vasut (100 ft) 90 ft. Nagyszombati (100 ft) — ft. Pesti lánchíd-részvény (100 ft) — ft. — Gözhajó részv. (500 ft) 650 ft. — Eszterházy-sorsjegy 62 ft. p. p. **Dunavizitálás.** Budán dec. 2kán regg. 8 ór 6' 9" 0 fölött

Lotteria-huzások.

Budán dec. 2kán: 45. 10. 37 65. 84.
Bécsben nov. 25kén: 43. 13. 5. 32. 62.
Kassán nov. 2kén: 48. 56. 18. 62. 86.

Nemzeti színház.

Dec 1jén (Kedden): Hunyady László. Erd. nagy opera.
Dec. 2kán: Lán cz vigjáték francziából fordítva.
Dec 3kán: Coriolan Shakspearei szimű, ford. Debrosy által.

A PESTI DIVATLAP

JÖVŐ ÉVI FOLYAMA IRÁNT.

Hazánkban, hol még a nyilvános és társasélet magasabb s nemesebb irányú mozgalmi, összes erővel csak most indultak meg a tökély célpontja felé, hol a közérdek tiszta szelleme, a magánérdekek szennyes békői közül csak most kezdli még magát kiszabadítani, — hazánkban, hol a bábeli zagya vegyületesség közepett, oly nehéz az egyesítő, összeolvasztó iránypontokat feltalálni, s mintegy utmutatólag kijelölni, hol a közszellem, nemzetiség, valódi társas műveltség, nem érte még el kifejléttsége, megállapodottsága fényfokát, és hol a politikai élet tulnyomóságánál fogva a másnemű közérdekek, mint különösen a szépirodalom és művészet iránti részvét, nemesek a hazafiak de még a honleányok keblében is, a politika iránti részvéttel kellő egyensúlyra emelkedni nem bír; — hazánkban mondom, egészen más állása, más feladata van a szépirodalmi lapnak, mint azon országokban, hol már az érintett viszonyok, körülményeken a nemzet túltette magát, s a kezdet nehezségei, akadályaiával többé nem kell küzdenie.

Nálunk, jelen körülményeink közt, régi meggyőződés szerint, egy, a célnak becsületesen megfelelő kiváló divattal szerkesztése körül, csak a következő feladatok megfigyeltének irányzata tuzhető ki. Ugymint: általában véve hatni a társasélet ébresztése- és szilárdítására; a különböző érdekek, osztályok, az elkülönzési szellem, az egymást emészto ellenséges elemek választó-vonalainak lerontása, gyöngítése által, erőlyesen hatni az egyesülés nagy igéjének megtestesítésére; a valódi felvilágosodott, szabad gondolkodás, és az igazság szövetkezővel oszlatni az előítélet, tudatlanság és rossz akarat sötét éjelét; férfiasan harcolni a társasélet, művészet és irodalom bünei, ferdeségei ellen; kiméltellenül letépni a nyegleség, szineskedés és ármány állorezáját; buzdítva méltányolni mindazt, mi szép, jó és igaz; bátor lélekkel hirdetni az áltanak ellenében a valódi társasműveltség, a nemesebb ízlés, s a tiszta erkölcsiség jótékony elveit; a zsarnoki divat érdekeit legkevésbé sem pártolni, mihelyt az a józan értelem, s nemesebb érzel sugallatával ellenkezik; — és a mi legfőbb, minden törekvést, minden irányzatot, úgyszólván a lapnak minden betűjét azon nagyszerű célra összpontosítani, hogy a halottaiból feltámadt, de azért még gyöngékedő magyarságnak minden szépre és nagyra fogékony kebelét, a haza magasztos szerelmével töltse be, hogy mindenek fölött ez legyen neki eszményképe, gondoljai- s munkálódásainak fő tárgya, ez legyen életelő eleme, hogy a legfőbb részvéttel viseltessék iránta jó és rossz napjaiban egyaránt, hogy tegyen, áldozzon érte annyit, a mennyit csak egy, jó akarat, kegyeletteljes, tiszta lelkesedéssel megáldott honleány- és honfőtől, az ápollatás után sovárgó közanya, és a magyarok istene megkivánhat! Végre pedig egyik főfeladata a magyar szépirodalmi közlöny kezelőjének, a legnagyobb erőlyességgel s szilárd kitartással oda munkálni: miszerint nemzetiségünk, a magyaroknak annyi század viszontagságai közt is híven megőrzött drága kincse, minél inkább megerősöljék, s reményt,

szabadságot s kölcsönös szeretetet jelentő három színével, mindenre, a mi csak e hazában él és mozog, mindenre, a mit és kit e magyar föld hord és táplál kebelén, egyaránt kiterjedjen, s egyesítő kapocsként foglalja egybe a magyar föld szaggatott érdekű lakóinak szívét, s ezt a végképeni elvérzéstől mentse meg diadalmasan. Főfigyelmet kell arra fordítania, hogy a magyar társasélet, irodalom és művészet, minden idegen elemtől ment, tiszta nemzeti irányban fejlődjen ki. Hazaszeretet, nemzetiség tekintetében, kivált ujjaalakuló honban, a lehető legtöbbet kívánni, követelni nem tulság; mert ki hona- és nemzetiségeért mindent feláldozni nem kész, az csak félhazafi, félhonleány.

Nézetem szerint ezen esomó megfigyeltése körül kell fáradoznia a magyar divattal szerkesztőnek, még pedig teljes erejéből, határozott férfiasággal; kütüzött jó irányára nézve, s a célhoz vezető tiszta eszközök megválasztásában legkevésbé sem ingadozva, ernyedellen kitartósággal, s ha kell, áldozatkészséggel is.

Harmadféléves szerkesztői pályám folytában, mennyire feletem meg ez épen oly szép, mint nehéz hivatásnak, azt a részrehajlatlan közönség, s leginkább azok ítéletére bizom, kik honunkat és nemzetiségünket, az önzés csábjain felülemelkedve, valódi lelkesedéssel tisztelik, szeretik. Ha feladatomnak némely tekintetben nem feletem volna meg, vagy legalább nem úgy mint a közönség nagyobb része ohajtandá, ez leginkább a körülmények elháríthatlan befolyása- s eröm csekélységének tulajdonítható. Azt azonban nyugodt önértéssel mondhatom: miként kütüzött nemes ezélem eléréséhez, mindig a legtisztább hazafiai szándékkal, esüggedetlen szorgalommal, szilárd akarrattal, s a közjó iránti lelkesedéssel járultam, netalan anyagi haszonlesés érdekéből tisztátalan eszközökhöz soha sem nyultam, a P. Divattal irányára, s szerkesztői elveimre nézt, eleitől fogva tisztában lévén magammal, azok követésében egy perezig sem ingadoztam, s az általam jó- és közhasznúnak hitt ügyek mellett mindenkor egyenes uton, s őszinte becsületességgel vívtam, mi ugyan anyagilag ritkán szokott fényesen kamatozni, de a kötelességteljesítés boldogító érzetével gazdagon ajándékozta meg azt, ki ezzel mindennél inkább megelégszik. És valóban jól esik tudnom azt, hogy habár gyarlóságai, hiányai voltak és vannak is a Divattalnak, — mert mi és ki volna e nélkül! — de azt még ellenci sem mondhatják felőle, miként az nemzetiség, hazafias szellem dolgában, eddigelő ingadozó, határozatlan, vagy épen kétszínű lett volna. És még inkább örvendek azon, hogy önálló függetlenségét maga erejéből felbírta, és jövőre is felfogja tartani.

Mintán pedig meg vagyok győződve, mikép a Pesti Divattal közremunkálása, részint szerkesztői elveim hű követése, részint dolgozó-társaim segítéye következtében, nem volt siker és hatás nélküli; elhatározám a Pesti Divattalot jövőre is az eddigi irányban és szellemben szerkesztetni, és erre nézve hazafiai függetlenségem önértelében, egyedül a jobb szellemű, jobb nevű magyar

ok a de-
in e lap
seit lát-

Bebutoff
érét Da-
gverték,
maradt
mal Sa-
számos
kezébe

Utoljára
m meg-
re nyo-
pedt, a

ék be a
olytatá-

-el-Ka-
o felől
állomá-

köszö nt

erkeszti

1. em)

(1, 3)
dületére
áblabíró,
546.

(1, 3)
se folya-
egy 500
örökösit
ör érin-
kihírdet-

(2, 3)
dületére
onstantin
indszent

(3, 3)
elezőinek
jegyző,
etik. Költ

(3, 3)
és neje
gijelenési
ügyvéd

(1)

e' lapok
nevezett
nőbérben
zett ur a'
itumokra
na lenne,
thaszon-

rek.
W.

, kéz-
nagyban
utányosb
(6, 24)

bit

ajánlják
érek
n.

(1, 3)

ában ala-
a, ezen-
szándé-
en, vagy
re okle-
György
sék.

hó 12kén

lete.
1/4 ft. p.
1834ki
15 1/4 ft.
darabja
t. Nagy-
részevény
f) 650

előtök

írókat s a lelkesebb olvasó-közönséget hívom fel e vá-
lalat pártfogására.

Bár jól tudtam azt, hogy jelesebb íróink nagyobb ré-
sze, munkásságát legújában majdnem egészen vissza-
voná a szépirodalmi lapoktól; mindazáltal az ügy és e lap
érdekében, kísérletet tevék: vajjon bizalmas felszólítás
által lehetne e hazánk érdemesebb íróinak nagy részét
arra bírni, hogy becses közremunkálásuk által a Pesti
Divatlapnak új érdeket, fölfrissítő színezetet adjanak? —
És felhívásomat valóban jó siker követé, miután számos
jó nevű magyar író, mint: **Czakó Zsigmond, Czuczor Gergely, Degré A., Egressy Gábor, Erdélyi János, Fáy András, Gaal József, Garay János, Horváth Mihál, Hugo Kár., Jókay Mór, Kovács Pál, Kúthy Lajos, Pálffy Albert, Székács József, gr. Teleky László, Tompa Mihál, Tóth Lőrincz, Vachot Sánd., és Vörösmarty Mihál,** nagyrészt neveik aláírásával, s részint férfias szóval megígérék, hogy jövő évben a P. Divatlapra dolgozni fognak. S én legkevésbé sem kétke-
dem, hogy a nevezett derék írók adott szavukat be-
váltva, valódi belbecsessel bíró, jeles művekkel teendik
érdekesbbé e vállalatot. Íróink ezen szépen egyesült ko-
szorúja, elégséges bizonyítványul szolgál arra, miként a P.
Divatlap irányát, szellemét, irodalmunk fényesebb nevű
bajnokai is rokonszenvvel méltányolják. Az említettek
kívül, **Bókfi Zakariás** jövő évben is folytatni fogja
e lapban közígyelmét gerjesztett „Magyar panorámáját,”
s **Havy Mih.** a pécsi dalszínész-társ. igazgatója, szin-
te ígéretet tén, hogy nagy fontosságú olasz zóni műtáza-
suk ismertetéseiul érdekes adatokat közlend e lapban. Meg-
kell még említenem, miként legjelesebb regény- és novellá-
iróink egyike- **Kúthyval** akkép szerződtem, mi-
ként ő minden hónapban egy-egy prozai dolgozatot adand
lapombas **kizárólagos** dolgozó-társaság lesz a P. Divatlapnak.

A mi e lap elrendezését illeti, valamint eddig, úgy
ezentúl is többször közlendek, leginkább a nemzeti-
s tiszta erkölcsök terjesztésére czélzó társaséleti irány-
czikkelyeket, tanulságos és mulattató beszélyeket, sziv-
nemesítő, s minél több hazafias szellemű verses költemé-
nyeket, minden frescoi aljasságtól mentt életképeket,
humoristikai elmefuttatásokat, s olykor komolyabb, de
népszerűen előadott értekezéseket a hazai művészet és
irodalom érdekében, továbbá mulatva oktató utleriaso-
kat, szóval, oly műveket, melyek nem pusztán napi
becsütek. — Főtörökvésem lesz minél több jó eredeti
munkát közleni, de olykor a külföldi irodalom némely
classikus és jó irányú terményét is, mintegy példány-
képül feltüntetni, elnem mulasztatom. A napi érdekü
tárgyak sorában, a budapesti, vidéki és külföldi szemle-
ezentúl is megtartandja azon nemesebb színezetet,
minélfogva holmi apró utcazi pletykákkal nem bibelöl-
ve, leginkább a műveltebb társasélet, művészet és iro-
dalom mozgalmaira fordítandja főígyelmét. A mulattató
egyveleg hasonlókép illy szellemben lesz szerkesztve.

A nemzeti színház irányában nyiltan ki kell monda-
nom, hogy valamint eddig, úgy jövőre is **hivatalos orga-
numa** lesz a Pesti Divatlap annak, mint közintézetnek,
annyiban, a mennyiben minden magyar lap **hivatva** van
nemzeti színház dolgaiba, jó szándékkal, s értelmes ta-
nácsadással beleszólani, a mennyiben minden magyar
organum **hivatva** van e nemzeti közintézet haladása, jó
tulajdonai, jeles működése fénypontjait méltányosan ki-
emelni, s az illető ügykezelők és színészek hibáit, ha-

nyagságát, részrehajlatlan szigorral megróni. De miért
is ne volna minden magyar lap hivatalos organuma a
nemzeti színháznak, midőn ez hivatalos jelentéseit min-
den lapban egyaránt közli, s midőn a netalan méltatlan-
nül megtámadott nemzeti színház védelmének fölvetelé-
re, minden magyar lap nyitva áll? — Ezek következté-
ben a P. Divatlap ezentúl is hivatalos organuma leend a
nemzeti színháznak, a nélkül, hogy akár az igazgatóság-,
akár a színészekről bármilyen függővé, azaz, a nemzeti
ügy irányában **hivatalan** organummá akarná magát tenni.

Még egy pár szót a műmellékletekről. Közönségesen
elismert dolog, miként nálunk a legsikerültebb arcz- és
színpadi képek eddig a Pesti Divatlap mellett jelentek
meg. Hogy e tekintethen olly szerencsés volt e lap, az
talán annak tulajdonítható, mert a magyar írók és művé-
szek sorából csak a jelentékenyebb, s valódi érdemek-
kel bíró férfiak képeit adtam, s irodalmunk és művésze-
tünk kezdő korszakát tekintve, az általam kiadott ké-
pekre pirulás nélkül tekinthetnek. E művészeti becsü-
Nemzeti képcsarnokot továbbra is díszesen fentartani, s
Barabás remeklő kezének dolgozataival szaporítani, erős
szándokom. S minthogy a híresebb írók és honfiak arcz-
képei már nagyobb részint kiadvák, ezentúl leginkább a
közkedvességet nyert **színpadi képek** tárát fogom a lehe-
tő legjelesebb példányokkal gazdagítani, a nélkül, hogy
a jelesebb írók és művészek arczképeinek közrebocsá-
tását véggképen megszüntetném. Minélfogva a jövő fél-
évben **Czakó Zsigmond,** a nagytehetőségű dra-
maköltő, és **Székács József,** az egyaránt jeles
író és hírszónok arczképeit fogom a P. Divatlap mellett
kiadni, valamint a következő, tisztán **nemzeti sa-
játáságú,** s nagyobb részint történeti becsü szin-
padi képeket is: **Egressy Gábor,** mint **Hu-
nyady Mátyás.** (Az „Egy magyar király” című
mű drámában), **Schödölné** mint **Szilágyi Er-
zsébet** (a „Hunyady László” című operában); **Szent-
pétery** mint **Zách Bódog,** (a „Záchnemzettség”
című történeti szomorudrámában) és hogy a népies élet-
ből is tüntessék föl egy igen eredeti színpadi alakot,
Róty, mint **nemsek hadnagyja** (a „Tisztúj-
ítás” című vígjátékban). E szerint a jövő félévben ösz-
szesen 6 nagy becsü műmelléklet fog megjelenni e lap
mellett, s az új előfizetők a „Bartha mint Zrínyi Miklós,”
és a „Kőhegyi vígadója, a pesti nagy redontteremben”
című képeket is veendik. Magyar divatképeket ezent-
túl is adok; — hogy ne? midőn most már a párisi divatké-
pekben is igen sok magyaros szabású öltöny tűnik fel. —
A P. Divatlap szövege jövő félévben bővítetteti fog,
s ezentúl is hetenként egyszer fog megjelenni. —
Az előfizetési díj az eddigi marad. Helyben félévre
5 ft. p.p. postán 6 ft. Előfizetni lehet minden hazai pos-
tahivatalnál, külföldre csak a bécsi főpostahivatalnál,
Erdélyben t. Méhes Sámuel és Vajda Dániel uraknál,
Pesten csak a szerkesztőhivatalban: (Halpiacz, Fridrik-
ház 56 szám alatt). —

Es így miután a Pesti Divatlap eddigi s leendő irá-
nyát, szellemét, és szerkesztői elveimet, a szépirodalmi
lapok különös állása miatt, bővebben fejtegetém, s azt,
a mit a jövő félévben újult erővel megjelenendő P. Di-
vatlap adhat és adni fog, elősorolám; újra ajánlom e la-
pot és magamat senki más-, mint a szépirodalmat, s eb-
ben leginkább a tisztán nemzeti és hazafias irányt be-
csülő lelkesebb közönség, s a jobbszellemű és nevű író-
társak pártfogására. — Pest, öszütő végén 1846.

Vachot Imre,
a Pesti Divatlap szerkesztője.